

**Aktuālās situācijas raksturojums:
No 2021. gada 1. jūlija veiktās un turpmāk plānotās darbības,
lai nodrošinātu sekmīgu vispārējās izglītības iestāžu tīkla turpmāko attīstību
Augšdaugavas novadā atbilstoši Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada
attīstības programmas stratēģiskajiem uzstādījumiem**

Uz 2023.gada 1.jūliju Augšdaugavas novada pavaldības izglītības sistēmas pamatu veidoja 7 vidusskolas, t. sk. Bebrenes vispārizglītojošā un profesionālā vidusskola, 8 pamatskolas, t. sk. speciālā pamatskola, 3 pirmskolas izglītības iestādes un sporta skola. Izglītojamo skaits uz 2022.gada 1. septembri izglītības iestādēs bija sekojošs: vidusskolās – 1355 izglītojamie, t. sk. 132 izglītojamie profesionālās izglītības programmās; pamatskolās – 648, t. sk. 55 izglītojamie profesionālās izglītības programmās; sporta skolā – 550 izglītojamie. 2022. gadā novada izglītības iestādēs strādāja 429 pedagogi. Novadā pirmsskolas izglītību īsteno 3 pirmsskolas izglītības iestādes un 14 vispārējās izglītības iestādes (vidusskolas, pamatskolas). Pirmsskolas programmu apguva 650 audzēkņi, no tiem 278 audzēkņi 5-6-gadīgo grupās.

Augšdaugavas novada esošās situācijas aprakstā, kas ir sniegta Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada attīstības programmas 2022.-2027.gadam dokumentu kopā (turpmāk tekstā – Attīstības programma), ir norādītas izglītojamo skaita izmaiņas Augšdaugavas novada izglītības iestādēs no 2016./2027.mācību gada līdz 2020./2021.mācību gadam (sk. sējuma “Pašreizējās situācijas raksturojums: Augšdaugavas novads” 6.tabulu). Diemžēl šie dati atspoguļo negatīvas tendences vai nepietiekošu stabilitāti gandrīz visās novada izglītības iestādēs. Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes statistikas datiem laika posmā no 2021.gada 1.jūlija, kad tika apvienots Daugavpils novads un Ilūkstes novads, līdz 2023.gada 1.janvārim iedzīvotāju skaits Augšdaugavas novada teritorijā samazinājās no 28028 līdz 27097 cilvēkiem, savukārt bērnu skaits samazinājās no 3596 līdz 3384 un tas turpina samazināties.

Šādā situācijā novada pašvaldībai nācās uzsākt būtiskas reformas savā vispārējās izglītības iestāžu tīklā. Laika posmā no 2021.gada 01.jūlija Augšdaugavas novadā tika likvidētas/reorganizētas 4 izglītības programmu īstenošanas vietas:

Izglītības iestādes nosaukums	Izglītības un zinātnes ministrijas saskaņojuma datums	Procesa raksturojums	Piezīmes
Raudas internātpamatskola	31.08.2021.	Pievienojot citai izglītības iestādei - Medumu speciālajai pamatskolai	
Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestāde "Zvaniņš"	31.12.2021.	Reorganizācija, nododot atsevišķas īstenošanas vietas citām izglītības iestādēm: Pievieno Bebrenes	

		vispārizglītošajai un profesionālajai vidusskolai un Ilūkstes Raiņa vidusskolai	
Silenes pamatskola	01.09.2022.	Likvidācija, pievienojot citai izglītības iestādei: Pievieno Laucesas pamatskolai	Pēdējā mācību gadā pamatskolā mācījās 48 izglītojamie un 17 audzēkņi pirmskolas grupā. Ņemot vērā klašu skaitu un to piepildījumu, nākamajā mācību gadā būtu jāapvieno 7.-9.klase. Klases tika pievienotas Laucesas pamatskolai, līdz kurai attālums ir 17 km. Pirmskolas un sākumskolas izglītojamie izglītību turpinās apgūt Silenes pamatskolas telpās – programmu īstenošanas vietā “Silene”
Vaboles vidusskola	31.07.2023.	Reorganizēta par Vaboles pamatskolu	2022./2023.m.g. – 12.klasē mācījās 7 izglītojamie; 9., 10., 11.klasē nav neviena izglītojamā.

Lai novada pašvaldība arī turpmāk varētu nodrošināt pieejamu, iekļaujošu un kvalitatīvu vispārējo izglītību, novada pašvaldība Attīstības programmā noteica šo darbības ieceri kā vienu no prioritārajiem stratēģiskajiem uzdevumiem (sk.vidēja termiņa prioritātes VTP1 Aktīva, izglītota, radoša un vesela kopiena rīcības virziena RV4 Izglītība un prasmes uzdevumu U12. Nodrošināt pieejamu, iekļaujošu un kvalitatīvu vispārējo izglītību).

Izvēloties rūpēties par savu iedzīvotāju vajadzībām un interesēm, izglītības iegūšanas iespēja ir viena no svarīgākajām pašvaldības prioritātēm. Bet šodienas pašvaldībai un it īpaši lauku pašvaldībai šajā ceļā liek tikt galā ar vairākiem smagiem izaicinājumiem.

Lai jaunās ģimenes ar bērniem neaizbrauktu no lauku vides, ir nepieciešamas ne vien darba iespējas, bet arī izglītības iegūšanas nodrošināšana tuvāk savai dzīvesvietai. Tas ir būtiski ne vien bērnu vecumposmā no 1. līdz 6. klasei, bet arī no 7. līdz 9. klasei, jo pusaudžu vecumā, bērniem veselīgas psiholoģiskās vides radīšana, kas ietekmē personības pilnvērtīgu attīstību, ļoti nozīmīga ir ģimenes vide un ciešas attiecības ar vecākiem, nevis dzīvošana internātos ārpus mājām.

Tā kā Augšdaugavas novads atrodas pie valsts ārējās robežas un apdzīvotības blīvums pašvaldības teritorijā ir izteikti zems (26.vietā starp 36 Latvijas novadiem), līdzsvaru starp savu iedzīvotāju vajadzībām un interesēm izglītības jomā un Izglītības un zinātnes ministrijas izvirzītās prasības skolu tīklu optimizēšanas sakarā ir jāpiemeklē it īpaši rūpīgi. Skolu sistēmas optimizācijas procesā, risinot izglītības pieejamības un valsts drošības jautājumus, īpašu uzmanību būtu jāpievērš Eiropas Savienības pierobežas skolu saglabāšanai. Ņemot vērā lauku infrastruktūru un lauku kopienas struktūru, vietējās izglītības iestādes slēgšana apdraud lauku apdzīvojamību un ilgtspēju. Spēkā esošais normatīvais regulējums nosaka pierobežu un pierobežas joslu. Izvērtējot minēto regulējumu un nepieciešamību Eiropas Savienības pierobežā nodrošināt izglītības pieejamību, par Eiropas Savienības ārējās robežas teritorijā esošajām izglītības iestādēm ir uzskatāmas tās pašvaldību vispārējās vidējās izglītības iestādes, kas atrodas pierobežas administratīvajās teritorijās gar Eiropas Savienības ārējo robežu, izņemot administratīvo teritoriju administratīvos centrus (t.sk. Augšdaugavas novada pašvaldības Salienas vidusskola un Zemgales vidusskola). Taču pierobežas skolu saglabāšana primāri ir atkarīga no tā, vai kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju

pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs, paredzēs reģionālā koeficienta pastāvēšanu Eiropas Savienības pierobežas vispārējām vidējām izglītības iestādēm.

Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 14. punktā teikts, ka pašvaldība nodrošina transportu izglītojamo nokļūšanai izglītības iestādē un atpakaļ dzīvesvietā, ja nav iespējams izmantot sabiedrisko transportu. Slēdzot vai reorganizējot kārtējo skolu, palielinās skolēnu pārvadāšanas attālums, līdz ar to ceļā pavadītais laiks paliek nesamērīgi garš. Augšdaugavas novadā skolēnu pārvadājumus nodrošina pašvaldība. Bet 28% no pašvaldības autobusiem, kurus varētu izmantot izglītojamo pārvadāšanai, ir vismaz 20 gadu veci. Tie visi ir fosilās izcelsmes degvielu darbināmie transportlīdzekļi, kas neatbilst ekonomiskai un stratēģiskai situācijai. Lai tuvākajā nākotnē novada pašvaldība varētu pilnā mēra un atbilstošā kvalitātē veikt izglītojamo pārvadājumus un nodrošināt izglītības iestāžu sasniedzamību, pēc iespējas ātrāk ir jāveic pašvaldības autoparka modernizācija, paredzot elektrifikāciju, kas sniegtu pašvaldībai gan funkcionālu, gan ekonomisku ieguvumu. Turklāt novadam ir tikai daļēja iespēja integrēt bērnus vecuma grupā virs 12 gadiem sabiedriskajā transportā, un pagaidām nepastāv skaidra metodika, kā novērtēt izmaksas skolēnu pārvadāšanai ar sabiedrisko transportu un pierādīt to efektivitāti.

Lai turpinot izmaiņas novada izglītības iestāžu tīklā pietuvināties sekmīga pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu tīkla attīstības nodrošināšanai, radošajā dialogā ar Izglītības un zinātnes ministriju jāatrod kompromiss un konkrētas metodiskās nostājas par labu novada iedzīvotāju vajadzībām un līdz ar to novada teritorijas ilgtspējas nodrošināšanai. Risinājumiem primāri jābalstās uz iedzīvotāju gaidām, attālumiem, audzēkņu sekmēm un novada pašvaldībai pieejamajiem resursiem.

Sagatavoja:

Augšdaugavas novada pašvaldības centrālās administrācijas
Izglītības pārvalde un Attīstības pārvalde